

„1) че общата номенклатура, установена в Брюкселската конвенция от 13. XII. 1913 год., би могла да послужи временно за основа, досежно изработването на една международна статистика от Международното статистическо бюро, учредено от горепомнатата Брюкселска конвенция;

2) че трябва да се вписват в общата номенклатура подобренията, подсказани от практиката;

3) че е нужно да се изработи речник на няколко езици за стоки, включени във всички номери на общата класификация, и

4) че Международното статистическо търговско бюро трябва да започне да работи в най-скоро време.“

По същия въпрос, за номенклатурата на стоките, във финалния акт на конвенцията, приета в Женева през 1928 г., в точка XII е казано: „Като се има предвид, че Обществото на народите се занимава понастоящем с изработването на една обща за всички митнически тарифи номенклатура и че в по-голямата част от държавите статистическата номенклатура на търговията се основава върху номенклатурата, приета в респективните митнически тарифи, постановява се:

1) когато работят по тази митническа номенклатура бждат достатъчно напреднали, Комитетът на експертите да състави един проект за минимална статистическа номенклатура, която да представи на правителствата на високите договарящи страни;

2) за очакване на това, в статистическата номенклатура, употребявана понастоящем, да не се внасят други поправки, освен онъзи, които биха изисквали непосредствените нужди на разните държави;

3) за статистиката на външната търговия да се възприеме една еднообразна статистическа номенклатура, даже от онъзи държави, които не сж в състояние да приемат новата митническа номенклатура, и

4) до момента, в който тѣзи измѣнения ще бждат въведени, държавите, които сж ратифицирали международната брюкселска конвенция от 1913 год., да продължат да изпращат на Международното търговско статистическо бюро в Брюксел одобрените в казаната конвенция кратки изложения.“

Имайки предвид всички изброени до тук методологични принципи и указания, дадени по-рано от Международния статистически институт, а напоследък и от Обществото на народите, нашата статистика за външната търговия е държала и държи смѣтка за тѣх.

Внесените, изнесените, транзитираниите и антрепозираниите стоки се класират в Дирекцията на статистиката по една и съща номенклатура, според приетия у нас статистически списък на стоките. Въ този списък всичките стоки сж подразделени по вид, предназначение и обработка на 27 категории. Последните сж съставени от 790 групи, наречени статистически номера на стоките.

Съобразно с новите нужди на времето, през 1922 год. номенклатурата на стоките бѣ преработена, като една значителна част от групите сж разчлени в следствие на подгрупи, било сж цел да се изтъкнат някои по-важни артикули, третирани самостоятелно с митническата тарифа, било да могат да се наблюдават отделно някои стоки, които сж добили особено значение въ търговията на България, или които сж развитието на съвременната техника ще добият скоро такова значение.

Съ сж цел, обаче, да направим възможно сравнението на резултатите от външната търговия на България с ония от другите държави, Главната дирекция на статистиката въведе, начиная от 1910 год., една сравнителна таблица, съдържаща подразделението на вноса и износа в четири общи групи на стоките, а именно:

- I. Живи животни;
- II. Храни и пиетета;
- III. Сурови или полуобработени материали;
- IV. Фабрични произведения.

Сѣ сж щцата цел за международни сравнения, Дирекцията от 2—3 години непрекъснато работи да приспособи и направи сравнение нашата номенклатура на стоките с своите 790 групи, заедно с придружаващите ги подделения, с номенклатурата, установена в Брюкселската конвенция от 13. XII 1913 г., която номенклатура се состои само от 186 групи. Работата в това отношение е доста напреднала и може да се каже, че България е в състояние да публикува резултатите от своята външна търговия и по тая кратка номенклатура, стига тя да се прояви като международна практика.

Следь отграничението на обекта на статистиката за външната търговия и следь осветлението главно на въпросите за определянето стойностите на внесените и изнесени стоки и на тѣхната номенклатура, изтъкна се, че сведенията за тая статистика не могат да се съберат, разработват и публикуват *своевременно*.

Една от главните причини за непостигането на това се заключава в невъзможността да се доставят своевременно митническите книги, от които се черпят потребните за статистиката данни. Съгласно установената практика, базирана на фискалните изчисления, подадените от импортторите и экспортторите митнически декларации могат да послужат на статистиката, само следь като бждат надлежно проверени от контролата при Митническото отделение. По самото си естество, обаче, тая контрола е свързана с формалности, които правят невъзможно нейното своевременно, от гледището на статистиката, извършване. Многократните усилия на Дирекцията на статистиката да получава митническите книги за всѣко изтекло десетдневие през следното такова, въпреки съгласието, обещанието и съдействието на Отделението за митниците, не сж могли да се увѣчат сж успѣхъ. Често пжти между търговците вносители и износители и митническите управления се поражда споръ. Декларациите, заедно с придружаващите ги документи, биват задържани, докато се уреди тоя споръ. Въ това време стоките, за които се спори, сж влѣзли или излѣзли презь пределите на Царството. Декларациите дохождат в Дирекцията на статистиката впоследствие, следь месеци, а имало е случаи и следь години, когато статистиката за външната търговия вече отдавна е била приключена и публикувана. На второ мѣсто, самата контролна служба не винаги е в състояние своевременно да извърши потребните проверки и да освободи митническите книги, за да могат да се използват пакъ на време от статистиката. Едновременно с това, от получаваните в Дирекцията кохани и квантационни книги се вижда, че единъ кошач или една квантационна книга съдържа сведения, освен за последния отчетен месец, за който се изпраща, но още и за няколко месеца по-рано, за които има вече изработена статистика.

Вследствие на всички тия и тѣмъ подобни закъснения се пораждат два основни дефекта в статистиката за външната търговия, изработвана от Главната дирекция на статистиката:

- 1) сведенията излизат винаги с закъснение, и
- 2) сжщите не отразяват действителното разпределение на вноса и износа по време.

Вторият дефект е органически свързан с първия и произхожда от поменатото несвоевременно изпращане на сведенията. Самата грѣшка се состои в това, че сведенията за пратки, преминали митническите пунктове и регистрирани презь даденъ месец, се изпращат в Дирекцията следь няколко месеца, следь като данните за сжщия месец сж разработени и публикувани. По такъв начинъ статистически сведения за пратки, внесени или изнесени презь месецъ януарий, напр., се получават и могат да се разработят заедно с данни, отнасящи се за следни месеци: февруарий, мартъ и пр. Сжщо така, някои данни, отнасящи се за м-ць декемврий, само поради това, че не могат да се представят своевременно в Дирек-